

BŮH – ZÁCHRANCE (novoroční verš – Ž 18,4)

Žalm 18,1-20

Kdo je Hospodin?

Žalm 18 zřejmě král David složil v pokročilém věku, v závěru své vlády. Znovu v ní jakoby ožívají a připomínají se vypjaté události z jeho života, kdy se kolikrát ocitl v ohrožení, ba dokonce už to vypadalo na jako konec, a přece jej Pán Bůh vždy zachránil, vytrhl a upevnil. Nevíme nic bližšího o událostech, které popisuje. Zmiňuje tam sice krále Saula, ale žalm se nedá spojit s nějakou konkrétní událostí. Spíše jde o shrnutí všech Davidových životních zápasů, kdy se nejednou ocital tvář v tvář smrti. Nakonec v tom úvodním verši sám říká, že jde o píseň, kterou složil, když jej Hospodin zachránil „ze spárů všech jeho nepřátel i z rukou Saulových“ A tak je to zároveň i píseň o podivuhodné Boží moci, pomoc a záchraně i ve chvílích, kdy lidsky viděno už žádná naděje nezbývala.

V první části tohoto žalmu David vyznává, kdo je pro něj Hospodin: „Miluji tě vroucně, Hospodine, moje sílo.“ (v. 2). Jde zde o něco, co jde Davidovi opravdu z nitra, z hloubi srdce. Slovo „milovat“ je v pův. jazyce blízké slovům lůno, nitro, vnitřnosti. Jde tedy o něco, co jde Davidovi skutečně z hloubi jeho nitra. Takto milovat Boha může jen ten, kdo se s ním setkal – autenticky a hluboce. Co David o Pánu Bohu poznal? „Hospodine, moje sílo, skalní štíte můj, má pevná tvrzi, vysvoboditeli, Bože můj, má skálo, utíkám se k tobě, štíte můj a rohu spásy, nedobytný hrade!“ (v. 3). David říká: „Hospodin je moje skála“. O skalách víme tolik, že je můžeme obdivovat, že na ně můžeme šplhat, ale rozhodně do nich nechceme narazit. Skála je tvrdá, pevná. Je symbolem něčeho pevného, nepohnutelného, něčeho, o co je možné se opřít, na čem lze stavět. Bůh je moje skála. Je to skála, o kterou se mohu lidé rozbít, anebo se o ni mohu opřít. David se o ni opíral. Dalším přirovnáním je „tvrz“: „Hospodine ... má pevná tvrzi“. Tvrze bývají cílem návštěv turistů. Běžně už si jako bydlení tvrze nestavíme; i když některé moderní vily k té tvrzi už moc daleko nemají. Tvrze se stavěly nejen za účelem obývání, ale také za účelem obrany. Otevřený dvorec byl vždycky zranitelnější vůči nájezdům. S tvrzí už to bylo složitější. Skála je něco, o co se mohu opřít. Tvrz je zase něco, kam se mohu ukrýt. Je to místo bezpečí. Dalším zajímavým přirovnáním je „štít“: „Štíte můj“. Štít přináší pravda slabší obranu, než je tvrz nebo dokonce hrad. Ale má stejnou funkci. Chrání bojovníka před údery nepřítele nebo před jeho šípy. A Pán Bůh nám je a chce být také takovým štítem. Ani tento motiv není v Bibli ojedinělý. Ap. Pavel mluví o „štítu víry“, jímž můžeme uhasit všechny ohnivé střely nepřítele – tedy d'ábla (Ef 6,16). Ve svém životě prožíváme různé útoky, tlaky, nápory. Obraz Hospodina jako štítu nás chce povzbudit, že pod tím vším nemusíme docela klesnout, i když jsou to někdy „šípy ohnivé“. A zmiňme ještě obraz Hospodina jako „rohu spásy“. Skála, tvrz, štít – to jsou pro nás asi obrazy srozumitelné. Ale co s těmi rohy? Někteří myslí na rohy zvířat, která symbolizují jejich sílu k obraně i útoku. Jiný myslí zase na rohy oltáře v Hospodinově chrámu, kam se mohli uchýlovat provinilci. Když se chytili rohů oltáře, byli pod Boží ochranou (srov. 1Kr 1,50). Každopádně David mluví o Bohu jako o „rohu spásy“. Hospodin je jeho Zachránce.

Provazy šeólu

David tedy s vděčností přirovnává Boha k tvrzi, skále atd. To ovšem může činit člověk i povrchně. Naše křesťanství se může svést na vlně jakéhosi „hurá křesťanství“, kdy budeme v předčasném triumfalismu předstírat, že už jsme *de facto* v nebi a že se nás už pozemské zápasy, bolesti a utrpení netýkají. David sice vyznává úžasné věci o Bohu – o jeho moci, ochraně, záštitě atd. Ale netvrdí to rozhodně jako nějaký „happy křesťan“, který ještě nic zlého nezažil. Naopak. David popisuje své těžké zápasy a boje, jimiž prošel: „Ovinuly mě provazy smrti, zachvátily mě dravé proudy Ničemníka, provazy podsvětí se kolem mne stáhly, dostihly mě léčky smrti“ (v. 5-6). Neznáme přesně okolnosti, za jakých se to dělo. Ale ani je znát nemusíme. To, jak o tom David mluví, je více než výmluvné. Mluví zase obrazně, ale jsou to obrazy velmi silné. „Ovinuly mě provazy smrti“. Smrt už na něj dýchla. Začala jej ovíjet a škrtit jako hroznýš. Podobně zní i další obraz: „Provazy podsvětí se kolem mne stáhly“. Smrt, podsvětí si s ním už podávaly ruce. Několikrát byl v přímém ohrožení života. Zejména ze strany krále Saula, který se Davida bál a

nenáviděl ho zároveň. David před ním dlouho prchal a žil na útěku. I v nucené emigraci. Několikrát jej už už Saul držel pod krkem. Není bez významu, že heb. slova „Saul“ a „podsvětí“ se píšou úplně stejně. Ve starých dobách ještě neměli v textu pomocné značky pro vyjádření samohlásek. Proto se slovo Šaul (Saul) a Šeól (podsvětí), psalo úplně stejně. Je v tom kus symboliky. David píše, že jej omotaly provazy šeólu – podsvětí, říše smrti. A toto mu působil jeho vlastní tchán Saul. Saul se zde stává až prototypem ničitele, protivníka. David jej nazývá Ničemníkem (dosl. Beliálem). Prostě tím Zlým. Saulův hněv a nenávisť mu byly takřka ztělesněním ďábla a pekla.

Tak z této zkušenosti, kdy David zakoušel zkušenost tak hrozivou, jako by se před ním otvíralo samo peklo, se zrodilo i jeho vyznání Hospodina jako Záchrance, štítu a hradu. Dostal se až na pokraj propasti, ve které ovšem poznal i Boží záchranu. Musíme také my projít podobnou cestou? Jistě, nemusíme každý prožívat totéž co David. Ale přece dříve nebo později do života přijdou chvíle, ve kterých budeme nějakým způsobem trpět, kdy budeme bezmocní, bezradní, slabí. Patří to k životu v porušeném a nedokonalém světě. Ježíš nás upozorňuje: „Ve světě soužení míti budete“ (J 16,33). I Pavel upozorňoval nové křesťany, že do Božího království vejdou skrze mnohá utrpení (Sk 14,22). Triumfalistické křesťanství prosperity, které hlásá, že správný křesťan by měl být bohatý a zdravý, se zcela mýjí realitou Bible. Bůh nám neslibuje bezproblémový život. Naopak nás na všech biblických postavách upozorňuje, že i život víry dokáže někdy pěkně zabolet. David hledí do jícnu propasti, podsvětí ho svíjí jako provazy.

Byl jsem zachráněn

A tak, i když David mluví o Bohu jako své skále a štítu, určitě nechce říci, že by před ním Pán Bůh zametal cestičku, že by ho uchránil od problémů, starostí a utrpení. Poselstvím tohoto žalmu není vylíčit život s Bohem jako život bezproblémový. To, co nám předat chce, je to, že i když těžkosti, bezradnosti, bolesti, nemoci, trápení, strach přicházejí, vstupuje do nich Bůh spolu s námi. A jakým způsobem je v tom všem přítomen? To je ten náš letošní novoroční verš: „*Když jsem vzýval Hospodina, jemuž patří chvála, byl jsem zachráněn před svými nepřáti*“ (v. 4). Život někdy přináší trápení, někdy i dlouhodobé a vleklé. Ale Bůh je ho účasten. Je v něm s námi. A to jako náš Záchrance. Bůh někdy dopouští zkoušky a úzkost života. Ale je v tom s námi jako náš Záchrance. Boží záchrana na sebe může vzít rozmanitou podobu. Někdy máme představu, že Boží záchrana znamená odstranění potíží. Může to tak být. Bůh uzdraví beznadějnou nemoc, odstraní tyрана, obrátí nepřítele na ústup, změní okolnosti k lepšímu. Ale ne vždy se tak stane přes všechny modlitby a víru. Ale přece i ve chvílích, kdy se okolnosti zázračně nezmění, je s námi Bůh jako náš Záchrance. Modlíme se za Boží zásahy do našich těžkých situací, věříme, že Bůh Bible je Bohem zázraků, že je všemohoucí. Ale Boží záchrana se neprojeví vždy jen zázračným odstraněním bolesti a trápení. Přece se však projeví. Třeba „jen“ novou trpělivostí snést tíhu dne, nebo novou vnitřní posilou, vírou, dotekem lásky, nadějí, vnitřním ujištěním, že je s námi, že jsme v jeho ruce. I to je zázrak, i to je záchrana, i to je Boží pomoc. Ne nutně v tom, že starosti nadpřirozeně zmizí, ale také to, že v nich neutoneme, že získáme sílu věřit a jít dál navzdory nelehké tíze dne. Boží záchrana a zázraky nemají jen podobu spektakulárních zásahů do děje, ale mohou mít podobu i mnohem méně nápadnou. Ovšem ne méně zázračnou. Je větší zázrak, když se vážně nemocný nečekaně uzdraví, nebo když přes všechny obtíže, cévky, kanyly, terapie a operace nepřestane věřit a milovat? Bůh je náš Záchrance, sděluje nám dnes biblický žalm. Je to Bůh zázraků v každém případě. Ať už je to zázrak zjevný nebo druhými lidmi nepostřehnutelný, spíše vnitřní.

Přeji nám všem v novém roce, abychom věřili a měli tu zkušenost, že Bůh je i náš Záchrance, štít, skála, hrad. V Ježíši Kristu se za nás přece rozhodným způsobem postavil, a zůstává s námi. Ježíš řekl, že by mohl povolat z nebe legii andělů a byl by zachráněn před utrpením, zavržením a smrtí. Dobrovolně se této záchrany zřekl, abychom mohli být zachráněni my – od hříchu a beznaděje. Tento Bůh záchrany s námi vstupuje i do bran nového roku.